

Päeva Sõnum. 52. nädal: 25. ? 31. detsember 2016

SÕNA SAI LIHAKS

52. nädal: 25. - 31. detsember 2016

Kristuse sündimise püha; 1. jõulupüha

Me ei tea Jeesuse sündimise täpset kuupäeva. On sümbolne ja tähendusrikas, et kristlased hakkasid 4. sajandil pühitsema Jeesuse sündimist just 25. detsembril ? Rooma keiser Aurelianuse kehtestatud Võitmatu Päikese pühal. Jeesus on tõeline valgus ja inimkonna alaloo pöördepunkt! Seetõttu loeme ka oma aastaid Kristuse sünnist. Jõulude puhul on tegu enama kui sünnipäevaga: me ülistame Jumalat, et ta on lasknud oma Pojal saada inimeseks, et meie võiksime saada Jumala lasteks.

Meelespeetav kirjakoht: Sõna sai lihaks ja elas meie keskel, ja me nägime Tema kirkust. Jh 1:14

Mõtle sõnadele: Jaakobile sündis Joosep, selle Maarja mees, kellest sündis Jeesus, keda nimetatakse Kristuseks. (Mt 1:16) Ja ta muudeti nende ees; ta pale säras otsekui päike, ta rõivad said valgeks otsekui valgus. (Mt 17:2) Isa, ma tahan, et ka need, keda sa mulle oled andnud, oleksid minuga seal, kus mina olen, et nad näeksid mu kirkust, mille sa oled andnud mulle, sest sa oled mind armastanud enne maailma rajamist. (Jh 17:24) Kui juba hukkamõistuteenistus oli kirkus, siis on õigeksmõistuteenistus veel palju suurem kirkuselt. (2Kr 3:9) Jah, niihästi Pühitseja kui pühitsetavad on kõik ühe Isa lapsed. Sel põhjusel Jeesus ei häbenegi neid hüüda vendadeks. (Hb 2:11)

Sõna "liha" tähendab siin täielikku maapealset inimest. Sündides Maarjast, ei kaotanud Jumal-Poeg midagi oma jumalikkusest, aga Ta võttis omaks kõik, millest inimene koosneb. Sest meil pole niisugune ülempreester, kes ei suuda kaasa tunda meie nõrkustele, vaid selline, kes on olnud kõigiti kiusatud nii nagu meie, ja siiski ilma patuta (Hb 4:15). Inimesekssaamisega ? inkarnatsiooniga ? näitab Jumal inimese väärikust. Oma jumalikku auhiilgust avaldab Ta kirkastumises (Lk 9:32-35) ja hiljem ülestõusmises, mida Johannes isiklikult võis tunnistada.

Huvitav on see, et kui teised evangelistid kõnelevad Jeesuse ajalisesest sünnist, siis Johannes seab sellele vastu igavese sündimise Jumal-Isast. Need kõik püüavad selgitada meie mõistusele raskesti arusaadavat tõde, et Jeesus Kristus on tõeline inimene ja tõeline Jumal.

Poeg ei kõrvalda Isa ega võistle temaga, vaid Poeg esindab Isa

* * *

KUI JEESUS SÜNDIS

Pühapäev - 25. detsember

1. jõulupüha

Ingel ütles karjastele: "Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus." Lk 2:10,11

Kui Ristija Johannese perekondlikule liinile ei pöörata eriti suurt tähelepanu, siis Jeesuse puhul on Luukas äärmiselt hoolikas näitama, et Jeesus on pärit õigest perekonnast. Jeesust kirjeldatakse kui Petlemma linnas sündinud "Taaveti poega" ning Luukas osutab kuidas Jumal korraldab ka kõik ilmalikud detailid kinnitamaks, et Jumala Messias pidi just seal sündima.

Israeli perekonnad elasid üsna valdavalt oma loomade ligiduses, ning see paik mis anti Jeesusele oli vähemalt soe ja kuiv. Mida muud olekski inimene võinud loota ajal mil kogu rahvas oli üles ärritatud rahvaloenduse tõttu? Veelgi enam- olles üks meie seast, jagab ta kõigis asjus ? nii ebamugavustes kui raskustes - meie tavalist elu, ometi tõustes sellest kõrgemale.

Karjaste saabumine on suure sümboolse sisuga. Jumal on oma rahva karjane, tema sulased on usukogukonna karjased ning Jeesus ise kirjeldas end kui ülemkarjast (Jh 10), kes hoolitseb lammaste eest juhtides neid. Kogu stseen on ka dramaatiline ? taevas ja maa ühinevad inglite kooris mis tavalisi lihtsaid töölisi juhib kiitma Jumalat keset tööülesandeid. Iial enam pole sellist koor kuulnud. Oluline on siin aga see, et Jumal ise, saab ülistatud ja kiidetud keset tavaelu, mille Ta oma kohaloleku läbi on muutnud eriliseks.

Inimesekssaamisest sai see uks, mille kaudu Jumal tõi maailmale pääste. Paulus on seda kõige meeledjäavamalt kirjeldanud: "... see oli Jumal, kes Kristuses lepitas maailma enesega ega arvestanud neile nende üleastumisi ning on pannud meisse lepitussõna." (2kr 5:19)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Jõulupäev võib ellu tuua suure hulga segavaid asjaolusid. Palu, et Jumal võimaldaks sul täna taas kord saada täis imetlust selle üle, mida ta tegi sel päeval Petlemmas.

* * *

KRISTUSE TUNNISTAJAD

Esmaspäev - 26. detsember

2. jõulupüha

Teisel jõulupühäl tähistame esimese kristliku märtri Stefanose surmapäev ja meenutame ka kõiki teisi märtreid. See toob esile nende rõõmupühade teise tahu: päästesõnumil on ka vastased, kes tahavad Jumala tööd takistada.

Jeesus ütleb: "Igaüht, kes mind tunnistab inimeste ees, teda tunnistab ka Inimese Poeg Jumala inglite ees." Lk 12:8

Kõige tähtsam on suhtumine Jeesusesse. Kui keegi tunnistab teda inimeste ees, tunnistab Jeesus teda Jumala inglite ees (Matteuse sõnastuses "Isa ees, kes on taevas"). Tegu on südamliku julgustusega kristlastele kohtupäeva suhtes. Kui aga keegi salgab Jeesust, on ka Jeesus sunnitud ta ära salgama. Salgamisega keeldutakse kuulumast Jeesuse järgijate hulka. Kui niisugune inimene astub Jumala kohtu ette, leiab seal tema enda otsus kinnitamist. Jeesus ei jäta oma kuulajaile mingit kahtlust selles, et suhtumine temasse otsustab igäihe igavese saatuse.

Jeesust võib salata enam kui ühel viisil. Tänapäeval ei ole tõenäoline, et Jeesust salatakse näiteks nii, nagu tegi seda Peetrus. Me võime aga mitte tunnistada "tema õpetuse ainulaadset autoriteeti, kujutledes, et oleme mõnes asjas paremini informeeritud kui tema, või annulleerides oma loogiliste arutlustega paljut tema sõnadest". Võime salata ka tema jumalikkust ja kummutada tema väiteid enda kohta. Igal juhul on tegu uhkuse ja enesekindluse patuga, millega salatakse lõplikult Kristuse ja Jumala kõigeväelisus.

"See kes tahab olla vapper.... vastu igasugust hävingut, järgigu ta püsivalt Õpetajat. Ei mingit hirmu.... mingit järeleandmist..." John Bunyan (1628?1688), koolihariduseta inglise katelsepp, jutlustaja ja kirjanik

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Kui mugavalt sa end tunneksid, kui peaksid oma usku avalikkuse ees tunnistama? Räägi Jumalale kõigest, mis takistab sul võtta konkreetsem seisukoht Tema suhtes. Palveta suurema julguse eest tunnistada Teda avalikkuse ees.

* * *

JUMAL ON ARMASTUS

Teisipäev - 27. detsember

3. jõulupüha

Kolmandal jõulupühäl meenutame apostlit ja evangelist Johannest. Just tema kirjutas oma evangeeliumis Jeesuse sündimisest kui Sõna lihakssaamisest (Jh 1).

Vaadake, kui suure armastuse Isa on meile andnud: meid hüütakse Jumala lasteks ja need me olemegi. 1Jh 3:1

"Temast sündimise" mainimine ajendab Johannest väljendama imetlust Jumala armastuse üle meid oma lasteks tehes; sellega vihjab ta pigem jumalikule loomusele, mille saime Jumalast sündides, kui meie lapseseisusele. Isa armastus oleks justkui nii ebamaine, nii võõras sellele maailmale, et Johannes imestab, missuguselt maalt see küll pärit on.

Seda armastust ei ole Jumal meile mitte ainult "näidanud", vaid selle tegelikult meile andnud. Ei ole ju fraas tema lapsed lihtsalt mingi tiitel; see osutab tõsiasjale. Tõsi küll, meid hüütakse "Jumala lasteks". Jumal aga annab selle eesõigustatud nimetuse ainult seetõttu, et seda me oleme tema armu läbi, ükskõik mida teised meist mõtleksid või mida nad meie kohta ütlevad.

Fraasid "Jumala lapsed" ja "maailm" erinevad teineteisest nii teravalt, et maailm ei mõista meid (võrdle 1Kr 2:15-16). Põhjus on, et ta ei mõistnud ka teda. See "teda" osutab Kristusele. Nii nagu tema auhiilgus oli lihas olles varjatud, nii on ka "meie elu varjul koos Kristusega Jumalas" (vt Kl 3:3). Meie lapseseisus, kuigi reaalne, ei ole veel avalik (Rm 8:19).

Antud kirjakohta võiks kokku võtta lausega: **armastus peab end tõestama tegudes.**

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Ärgem otsigem maailmas rikkust ja au, vaid seda, mis Jumal on meile valmis pannud.

* * *

LOOTUS LOOTUSETULE

Kolmapäev - 28. detsember

Neljas jõulupüha on taas pühendatud veretunnistajatele ? kuningas Heroodese käsul hukatud Petlemma lastele (Mt 2:16-18). Selles mõttes tuleme juba kolmekuningapäeva sündmuste juurde. Me palume Jumala armastavatesse kättesse Petlemma süütud lapsed ja kõik lapsed, keda tänagi kiusatakse ja surmatakse. Mõtleme ka Jeesuse perekonna põgenemisele Egiptusesse. Jumala Poeg sai juba algusest peale tunda, et ta ei ole kõigi inimeste jaoks teretulnud.

Vala oma süda välja kui vesi Issanda palge ette! Tõsta oma käed Tema poole oma laste elu pärast! NI 2:19

See kirjakoht on täis müristavat viha, Jumala viha. Need, kes on püüdnud või soovinud Pühakirja ära nudida, välja visates sellest kõik viited Jumala vihale, ei oma selget arusaamist sellest, mida teevad. Nad pole läbi mõtelnud mis on taolise "parandamise" tagajärjed.

Just seda aga tegid prohvetid, kelle kohuseks oli tegelikult avardada Jumala rahva arusaamist ning kujutlusvõimet, innustades neid muutma oma eluviisi, et rahvas hakkaks mõistma mis nendega / nende keskel toimub ning kuhu see viib. Selle asemel aga levitasid toonased prohvetid rahva seas mugavaid, mitte midagi nõudvaid nägemusi, vältides iga viidetki Jumala viha, meelearanduse või muutuse suunas, rahustades inimesi meelitustega. Vastukaaluks võimaldab Nutulaulude autor meil kuulda Jumalale ustava prohveti häält (NI 2:1-22), kes mõistab sügava valuga tõde, et ilma võimaluseta kogeda Jumala majesteetlikku, isiklikku ja hoolivat viha, ei saa olla ka mingit tõelist kogemust Tema armastusest.

See, mis oli toimunud Siioni kogukonnas, omas väga sügavat tähendust. Jumal oli neid armastanud ning valinud saada päästeks kõikidele inimestele - nemad aga olid muutunud korrumppeerunuks, ebausklikuks, pealiskaudseiks ning täielikult hoolimatuks oma tõelise kutsumuse osas. Siioni segipaiskamine ning vangiviimine oli Jumala valus strateegia, mis pidi rahva tagasi tooma tõe tunnetamisele.

Issand, aita mul oma Püha Vaimu läbi tulla täiesti siiralt Sinu Sõna juurde.

**Aita jääda avatuks Sõnale, kui see valgustab läbi mu südame ja elu,
aita alistada end selle läbikatsumisele ja väele.**

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Mõtleme korraks selle, kuidas me isiklikult ja tegelikult reageeriksime taolisele Jumala juhtimisele?

* * *

HOOSIANNA KRISTUSELE, KES TULEB ISSANDA NIMEL!

Neljapäev - 29. detsember

Issanda käest on see tulnud, see on imeasi meie silmis. Ps 118:23

Jeesus ise nägi endas tulevase usu elu nurgakivi, mille Iisraeli religiooni ehitajad kõrvale lükkavad (Mk 12:10; Lk 20:17). Iisraeli rahva saatust kordus Jeesuse isikus, kuigi uuel ja kõrgemal tasemel.

Tolleaegsed religiooni ehitajad pidasid Jeesust komistuskiviks oma teel. Temal ei olnud nägu ega austust valitseva klassi silmis. Iisraeli usulised asjatundjad lükkasid ta kõrvale. See oli ekspertide viga.

Aga Jumal tegi Jeesusest inimkonna päästva religiooni nurgakivi. Sellele ehitab ta templi elavatest kividest (Ap 4:11; 1Pt 2:7).

Jeesuse ülendamine polnud ühegi inimese tegu, see polnud ajaloolise arengu paratamatu tulemus, vaid see oli Jumala otsene tegu. Jeesuse tõus oli algusest lõpuni Jumala imetegu. Nii nagu Iisraeli tagasitulek, templi ehitamine ja uus tulevik oli Jumala imetegu, nii oli seda ka Jeesuse tõus.

Jumala Sõna valguses käies võime ikka rõõmsa südamega Issandat tänada ja ülistada, sest Tema heldus kestab igavesti!

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Kui me oleme kirikus, mõtleme me hoonele kus me Jumalat teenime ja vanale loole "templi nurgakivist"?

* * *

RÕÕMU PÕHJUS

Reede - 30. detsember

Kõik ilmamaa otsad on näinud meie Jumala päästet. Ps 98:3

Jumala päästmine ja õigus on ta avaldatud teod. Neid näevad isegi paganad. Jumala mõtted on kõrgemad meie omadest. Ta tegudes on paljud, mis ei allu meie seletustele. Aga oma päästmistöö ja õige kohtumõistmise on ta teatavaks teinud kogu maailmale. See on Kristuse evangeeliumi kuulutuse sisu. Iga inimene võtku teatavaks, et temal on pattudest pääsemise võimalus ja see on Jumala kohus, mis on õige. Sellest suudavad kõik aru saada.

Selles kirjakohas tuletatakse eriti meelde Jumala abi oma rahvale. Jumal oli töötanud rahva kaudu saata Messia. See on teostunud. Meie ei kahtle selles, et ka ülejäänud töötused täituvad, kaasa arvatud ka Messia taastulek.

Meie usu julgustuseks on need teod, mis on juba tehtud.

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Kas me tunneme rõõmu Jumala valitsemisest?

* * *

MEIE AEG ON ISSANDA KÄTES

Laupäev - 31. detsember

Vana-aasta

Seda päeva võiks nimetada ka uusaastaõhtuks, sest tegu on Jeesuse nimepäeva eelõhtu ehk ettevalmistuspäevaga. Kuna selle päevaga lõpeb kalendriaasta, siis on kohane tänada Jumalat möödunud aasta eest ja mõtiskleda aja tähenduse üle meie elus. Kristlane võib lootusrikkalt tunnustada: Sinu käes, Issand, on kõik mu ajad (Ps 31:16).

Issand hoiab sind kõige kurja eest, Tema hoiab sinu hinge. Issand hoiab su minemist ja su tulemist nüüd ja igavesti. Ps 121:7,8

Jumal on andnud meile kõigile päevad elamiseks, mõnele rohkem, mõnele vähem. Iga algav hommik on sinu jaoks uus, ilma vigadeta, ilma jälgedeta ja sa alustad päeva, et kirjutada uus lehekülj oma elus. Nii nagu raamat lehtedest, koosnevad aastad sinu elatud päevadest. Jumal kogub sinu täiskirjutatud lehed kokku ja köidab raamatuks ? sinu eluraamatuks, kust on näha, kellele sa oled

toetunud oma elus, kas kõikvähelisele Jumalale, kes on teinud taeva ja maa, või iseenese jõule ja väele.

Jumal on töötanud kaitsta, kui kurjus tahab su igavest elu hävitada. Jumal ei maga ega tuku, vaid hoiab sind sinu teedel. Ta on ustav ja hoolitsev niikaua, kui sina lased enda eest hoolt kanda.

Jumal tahab, et sa ei toetuks iseenese jõule ja tarkusele, vaid näeksid Tema enda abistajat, hoidjat, kaitsjat ja tervendajat ning usuksid, et kurjus ei pääse kunagi võidule sinu elus, sest Tema parem käsi võitleb sinu eest.

Sellepärast on Jumal andnud inimestele päevad ja aastad. Ta ootab kannatlikult ka sellel uuel aastal oma igatsuste täitumist: et iga inimene vaataks Tema poole kui hea, armastava ja vähelise Isa poole, kelle peale võib toetuda igal ajal, ka aastatel, mida Jumal meile kingib, olgu need siis head või kurjad. sest Jumal on ustav täitma oma töotusi.

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Jumala pilk on sinu peal, ära pöördu sellest ära!

* * *

LISA TEADMISED

P 25. detsembril algab Hanuka (inglise keeles Hanukkah; heebrea keeles ????????, "taaspühitsemine"), **kaheksa päeva (25.12.2016 ? 1.1.2017) kestev juudi püha.**

Tuledepüha, mis tähistab Jeruusalemma Templi taaspühitsemist Jumalale pärast Judas Makkabeuse võitu süürlaste üle 148. aastal e.m.a. Hanuka tähistamisega meenutatakse Templi altari puhastamist ja taaspühitsemist.

Küsimusele, miks seda püha peetakse 8 päeva, annab vastuse 2. Makkabite raamat. Pärimuse kohaselt leiti Templist ainult üks astja õliga, mis oli ette nähtud menorat [seitsmeharuline Templi küünlajalg, mis on juudiusu tavasümbol] süütamiseks ja seda pidi jätkama ainult üheks päevaks. Kuid juhtus ime ja õli jätkus kaheksaks päevaks. Selle meenutuseks süüdatakse küünlad hanukija 7 ? 8 harulisel küünlajalal.

Hanuka t pühitsetakse Kislevikuu 25. päevast alates. Esimesel öhtul süüdatakse esimene küünal hanukija paremast servast, teisel öhtul teine, jne. Hanukija valgust ei tohi kasutada argipäevaste asjade tegemiseks. Esimese küünla süütamisel esimesel öhtul lausutakse kolm õnnistust:

1. Õnnistatud oled Sina, Issand, meie Jumal, universumi Kuningas, kes oled meid pühitsenud oma käskudega ja kes oled käskinud meil süüdata Hanuka küünla.
2. Õnnistatud oled Sina, Issand, meie Jumal, universumi Kuningas, kes oled teinud imesid meie esiisadele neil päevil.
3. Õnnistatud oled Sina, Issand, meie Jumal, universumi Kuningas, kes oled andnud meile elu ja meie oleme elanud nende päevadeni.

Iga Hanuka päeva hommikuse palvuse ajal loetakse hallel. Traditsiooniliselt peetakse ka hanuka söömaega. Lastega mängitakse igasuguseid mängu, et neid lõbustada. Eriti populaarne on hanuka vurrkann. Lastele antakse hanuka puhul ka taskuraha.

Loe kirjakohti: 1Mak 4:52,56,59; 2Mak 1:18

P 25. detsembril on EELK piiskopi Tiit Salumäe sünnipäev.

Tiit Salumäe on sündinud 25. detsembril 1951 Tartus kirikuõpetaja peres kuuenda lapsena.

Juba 14-aastasena alustas ta õpinguid EELK Usuteaduse Instituudi kirikumuusika osakonnas (1965?1975). Pärast Loksa keskkooli lõpetamist 1970. aastal asus õppima usuteadust EELK Usuteaduse Instituudis. Aastatel 2003?2007 täiendanud end samas instituudis religioonipedagoogika alal.

Tiit Salumäe on teeninud alguses kogudusi jutlustaja ametis oma isa kõrval Kuusalu, Leesi ja Loksa kogudustes. Salumäe ordineeriti õpetajaks 5. oktoobril 1975. aastal ja määrati teenima Haapsalu kogudust, mille hingekarjane on ta siiani. Tiit Salumäe valiti 1982.

aastal Lääne praostkonna abipraostiks ja kümme aastat hiljem praostiks.

EELK on teda autasustanud EELK Teeneteristi I järguga. Vabariigi President on teda autasustanud Valgetähe III klassi teenetemärgiga (2001). Talle on antud Haapsalu linna vapimärk (2002) ja Läänemaa teenetemärk (2013).

E 26. detsembril on esimärtri, püha Stefanose mälestuspäev.

Stefanosest (surn. u. 35 pKr Jeruusalemmas), Jeruusalemma varakristliku koguduse diakonist räägitakse Apostlite tegude 6. ja 7. raamatus. Ta vastutas ka almuste jagamise eest. Hariduse olevat ta saanud Aleksandrias.

Stefanos oli suurepärase jutlustaja. Sattunud vastuollu juutide juhtidega viidi ta kohtumõistmiseks juutide nõukogu ette. Seal pidas Stefanos jutluse, näidates end juutide ajaloo, Jeesuse elu ja Messia hea tundjana. Jutluse lõpetas ta nägemusega Kristusest taevas oma Isa paremal käel. Kohtumõistjad olid jutlusest raevunud, kihutasid ta linnast välja ja loopisid kividega surnuks. Surres palus ta Kristust oma tapjatele andestada.

Stefanose haud avastati 415. aastal Kafr Gamalos, kust tema põrm viidi Konstantinoopolisse ning sealt Rooma koos mõne kiviga, millega ta oli surnuks visatud. Euroopas on talle pühendatud mimeid kirikuid.

Stefanos on diakonite patroon, teda kutsutakse appi ka peavalu puhul. Stephanose atribuutika seondub kivide ja diakonirüüga. Ikonograafias kujutatakse Stephanost noore diakonina, seljas valge pikk kuub, käes palmioks ning evangeeliumiraamat

E 26. detsembril on tabanipäev (tehvanusepäev).

Tabanipäev ehk hobustepüha oli 19. sajandil tuntud üksnes Eesti põhjarannikul ja oli üpris sarnane soomlaste vastava tähtpäevaga. 20. sajandi alguses on mäletatud, et hobustele pakutud õlut ja pestud õllega nende kõrvu. Muidugi kuulus selle päeva juurde hobustega ümber kiriku sõitmine või lihtsalt sõitmas käimine.

Põhjarannikul liikusid ringi tabanisandid, kes sarnaselt läänesaarte jõulusantidega käisid õlut joomas. Need olid karvastes kasukates mehed, näod tahmased või ära peidetud. Tabanid saabusid ratsa või jalameestena, kaasas kadakaoksad pererahva löömiseks. Arhiiviteatel on tabanisandid vigurdanud, tembutanud ja laulnud toas ukse juures. Neid nagu muidki sante vanasti tahapole ei kutsutud. Tabanitel on aga olnud lausa kindel märk ? aampalk, mis ulatus seinast teise ja toetas umbahju. Sellest sissepoole ei tohtinud nad minna. Laulude ja kommete poolest sarnanesid nad üldiselt mardisantidega.

T 27. detsembril on püha apostli ja evangelisti Johannese mälestuspäev.

Johannes (surn. a. 100 p Kr Efesoses) oli jüngerist noorim. Nagu ta isa Sebedeus ja vend Jaakobus oli Johanneski Galilea kalur. Jeesus nimetas Johannest ja ta venda "kõuepogadeks" nende äkilise iseloomu tõttu. Johannes järgnes Jeesuse kutsele ja sai jüngeriks, kellest ta ise kirjutab kui "see, keda Jeesus armastas".

Koos Jaakobuse ja Peetrusega oli Johannes Peetruse ämma ravimise ja Jairuse tütre surnust äratamise tunnistajaks. Ta oli ka Issanda muutmise ja Keetsemani aia kannatuste juures. Jeesus saatis ta koos Peetrusega viimaseks õhtusöömaajaks ettevalmistusi tegema. Ta oli esimene, kes Jeesuse haua juurde jõudis, kui naised oli ingli ilmumisest rääkinud. Johannes oli ainus jünger, kes viibis ristilöömise juures ning kelle hooleks Jeesus andis oma ema.

Pärast Jeesuse taevaminekut sai Johannesest koos Peetrusega üks Jeruusalemma kiriku juhte. (Apostlite tegude raamatus 3. ja 4. peatükk) Ka Paulus nimetab oma umbes 15 aastat hiljem kirjutatud kirjas galaatlastele Johannest Jeruusalemma koguduse sambaks ühes Peetruse (Keefase) ja Jaakobusega.

Pärimuse järgi elas Johannes hiljem Efesoses kõrge vanuseni, suri umbes aastal 100. Efesoses kirjutas ta 90ndatel ka oma kirjad ning teistest kanoonilistest evangeeliumitest mõnevõrra teistlaadse evangeeliumi (nähtavasti eelnevate täiendamiseks). Mõne aja viibis Johannes ka pagenduses Patmose saarel, kus talle ilmutus osaks sai (mis on kirjas Ilmutusraamatus).

Lisaks evangeeliumile on Uue Testamendi kaanonis ka 3 Johannese kirja (epistlit) ning Johannese ilmutusraamat.

27. detsembril pühitsetakse haigete tarvis veini või muud jooki, mida võib pruukida mürgitusvalude puhul kõhus, palvetades samal ajal Johannese poole, temalt eestkostet paludes. Püha Johannes on teoloogide, kirjanike ja kõigi raamatute tegemisega seotud inimeste kaitsepühaks. Johannese atribuutideks on kotkas, karikas ja õlikatel.

Evangelist Johannesele pühitsetud EELK kirikud: Haapsalu Püha Johannese, Kolga-Jaani Johannese, Kullamaa Püha Johannese, Suure-Jaani Johannese, Taagepera Jaani, Tallinna Jaani ja Viljandi Jaani kirik.

K 28. detsembril on süütalastepäev.

Esmakordselt ilmub see püha kirikukalendrisse 505. a. Põhja-Aafrikas Kartaagos, kust see peagi kogu Kirikusse üle kandub.

N 29. detsembril on Canterbury piiskopi, märter Thomas Becketi mälestuspäev.

Püha Thomas Becket sündis u. 1115. a. Londonis, sai vaimulikuks ja riigikantsleriks ning 1162.a. Canterbury peapiiskopiks. Kaitses Kiriku õigusi Henry II vastu, kelle käsul ta Inglismaalt pagendati.

Henry II valitsusajal muutus Inglismaa Euroopa üheks võimsamaks riigiks, jäädes alla vaid Friedrich Barbarossa Saksa-Rooma riigile. Henry II püüdis laiendada oma võimu ka Rooma-katoliku kiriku üle Inglismaal, mille vastu astus Thomas Becket.

Pärast kuut Prantsusmaal veedetud pagulasaastat naases ta kodumaale, kus 1170.a. kuninga lähikondlaste poolt mõrvati.

PIIBLIKURSUS

"KUIDAS UURIDA PIIBLIT?"

"Rohi kuivab ära, õieke närtsib, aga meie Jumala sõna püsib igavesti." Jesaja 40:8

2. osa. Piibliteadmiste omandamine.

2.4. Piibli uurimine raamatute kaupa.

Pärast seda, kui oled Piiblit uurinud peatükkide, lõikude või salvide kaupa, võid sa asuda õppimisele raamatute kaupa.

1. On mitmeid meetodeid Piibli raamatute uurimiseks.

(1) Kõigepealt induktiivne meetod. See on Piibli ühe raamatu sisu detailne uurimine ja seejärel nende detailide põhjal peaprintsiipide või üldjärelduste tegemine, mis hõlmab selle raamatu sisu ja eesmärki.

(2) Teine teatud raamatu õppimise viis on sünteetilise (terviklikult) meetodi kasutamine. Sel juhul tuleb käsilolevat raamatut mitu korda läbi lugeda, et selle peaideedest ja eesmärgist üldpilti saada ilma detailidesse tungimata.

(3) Ajaloolise uurimismeetodi puhul võib antud raamatus käsitletud riigid, rahva või üksikisiku perioodi kõrvutada ajaloolise taustaga. Näiteks 2 Moosese raamatus kõneldakse iisraellaste ajaloost, alates Joosepi surmast Egiptuses, kuni kogudusetelgi püstitamiseni kõrbes Moosese juhtimisel.

2. Järgnevalt veel mõningad viisid Piibli uurimiseks raamatute kaupa.

(1) Loe raamat läbi, et saada mulje selle üldpildist, ulatusest ja pearõhust.

(2) Korda selle raamatu lugemist mitu korda, esitades endale samal ajal küsimusi. Lugemise käigus märki üles vastused neile küsimustele. Allpool on olulisemad küsimused.

Esimene lugemine ? Milline on antud raamatu keskne teema või milline on pearõhk? Milline on selle raamatu võtmesalm?

Teine lugemine ? Meeles pidades raamatu teemat, järgi, kuidas see on rõhutatud ja mil viisil teema avaneb teksti lugemisel.

Kolmas lugemine ? Mida räägib see raamat mulle autorist, tema kaasajast ning oludest kirjutamise ajal?

Neljas lugemine ? Mida kõneleb raamat mulle tol ajal elanud inimestest, nende elust, vajadustest ja probleemidest? (Need küsimused on eriti olulised Pauluse kirjade lugemisel)

Viies lugemine ? Milline on selle raamatu põhiline jaotamine lõikudeks? Kas peajoon on selles selgesti eraldatav või esineb see varjatud kujul? Kas märkad raamatu loogilist, korrastatud arengut või selles esitatud õpetuse arendamist? Sa võid lugemise kestel jaotada teksti osadeks vastavalt sisule ja anda samas igale osale sobiv pealkiri, tiitel. Koostanud selliselt loetud raamatust lühiülevaate, võid joone alla märkida ükskõik millised probleemid, küsimused, sõnad või ideed, mis tekkisid antud raamatut lugedes. Lisaks sellele on väga hea lugemise käigus võrrelda teksti teiste Piibli kirjakohtadega.

Kuues ja järgnevad lugemised ? Täpsusta faktid ja teave, mida sinu eelnev lugemine andis. Nüüd on teatud sõnadel esiletulevam koht. Pane tähele, kui tihti need sõnad korduvad. (Näiteks lugedes kirja filiplastele, märkad sa peatselt, et sõna "rõõm" esineb tekstis mitu korda. See on kirja üks põhisoõnu. Märki üles selle sõna esinemise tagapõhi.)

Lugedes teatud raamatut ikka ja jälle, sa leiad peatselt selle raamatu ülesehituse ja peajooned. On kindel, et iga raamatu jaoks on

võimalik rohkem kui üks sisujaotus või plaan. Viimane oleneb sinu jaotusprintsibist. Näiteks õppides tundma Puluse kirja roomlastele, sa võid rakendada järgnevat sisujaotust.

PAULUSE KIRI ROOMLASTELE

Teema: "Evangeelium", võtmesalm 1:16

1. Evangeelium patustele, peatükkid 1?5
2. Evangeelium kristlastele, p-d 6?8
3. Evangeelium kogu maailmale, p-d 9?11
4. Evangeelium igapäevaseks eluks, p-d 12?16

Edasi võiks iga põhiosa soovi korral jagada väiksematesse osadesse. Sellist meetodit võib rakendada mistahes raamatu lugemisel või uurimisel.

Pärast raamatu teema või peajoone leidmist võid alustada selle üksikasjalikku tundmaõppimist osade kaupa. Ajaloolise taustaga raamatut, mis on tavaliselt kronoloogilise järjestusega, on tunduvalt kergem osadeks jaotada. Näiteks ülaloesitatud jaotusviisi võib kasutada Apostlite tegude raamatu lühiülevaate koostamisel.

APOSTLITE TEOD

Teema: "Evangeeliumikuulutus esimesel sajandil", võtmesalm 1:8

Kava:

- I. Sissejuhatus. Apostlid saavad väe, salmid 1:1-2:4
- II. Evangeeliumikuulutajad Jeruusalemmas, s-d 2:5?7:60
- III. Evangeeliumikuulutajad Juudamaal ja Samaarias, s-d 8:1?11:18
- IV. Evangeeliumikuulutajad kaugematel aladel, s-d 11:19?28:31

Pärast järjekordset hoolsat lugemist ja iga suurema osa jaotamist alajaotusteks, võime saada põhjalikuma ülevaate evangeeliumi levikust Vahemere rahvaste keskel. Samuti saame täieliku pildi Ristikoguduse loomisest Jumala poolt.